

Pravniška kronika 1892. leta.

Lani osorej izrekli smo nado, da nam bode možno, pišoč pravniško kroniko za leto 1892. zabeležiti velik napredek v zakonu in pravu našem.

Žal, da se naše želje niso izpolnile. Pregledajoč državni zakonik za leto 1892. najdemo v njem sila malo zakonov, kateri se tičejo sodnega prava. Mej njimi zavzema vsekako prvo mesto zakon z dné 16. marca 1892, št. 64. drž. zak. zastran odškodovanja za neopravičeno obsodbo. Z le-tem zakonom odpomoglo se je vsaj deloma potrebi, katera se je že davno čutila. Brez dvoma pozdravil je vsak pravnik z veseljem ta zakon.

Razun imenovanega nimamo skoro zabeležiti nobenega važnejega zakona, kateri bi se dotikal kazenskega prava.

Skoro nič bolje ne godi se nam, ako poročamo o zakonih tičočih se civilnega prava. V tem oziru imenovati nam je vsekako zakon z dné 16. julija 1892, št. 202 drž. zak., s katerim se določuje ustanovitev registrovanih pomožnih blagajnic. Zabeležiti nam je še zakon z dné 30. decembra 1891. l., št. 3 ex 1892. drž. zak. kateri navaja dodatna določila k zakonu z dné 28. julija 1889, št. 127 drž. zak. zastran uravnave razmer rudarskih skladovnic in oni z dné 17. septembra 1892, št. 178 drž. zak. enake vsebine.

Civilno-pravdnega reda tiče se zakon z dne 3. februvarija 1892, št. 36 drž. zak. s katerim so se ustanovila nekatera za mesto delegovana okrajna sodišča v mestu Dunajskem. Razun navedenih zakonov v vsem državnem zakoniku ne najdemo skoro važnejega zakona, kateri bi zadeval sodno pravo. V tej stroki nam torej v letu 1892. ni zabeležiti posebno velikega napredka.

Vsekako najvažnejši zakoni, katere nahajamo v državnem zakoniku za leto 1892., so pa oni z dne 2. avgusta 1892. l., št. 126 - 130 drž. zak., s katerimi se določuje, da se ima pri nas uvesti zlata kronska vrednost.

Navedeni zakoni ne bodo samo velike važnosti v gospodarskem oziru, temveč tudi za civilno-pravne razmere, ko pride v veljavo nova vrednost.

Z zakonom z dne 18. septembra 1892, št. 172 drž. zak. o obdačevanju trgovine z efekti in z izvršitveno naredbo z dne 10. novembra 1892, št. 197 drž. zak. storil se je važen korak, da so se tudi najbolj imoviti slojevi primorali dospevati državnim stroškom.

Kar se tiče naše uprave, važen je razglas ministerstva za bogočastje in nauk z dne 15. decembra 1891, št. 4 drž. zak. za l. 1892., s katerim se je priobčila ustava evangelijske cerkve ter zakon z dne 22. decembra 1891, št. 6 drž. zak. za l. 1892. zastran ustanovitve zdravniških zbornic.

Znameniti zakoni, katere nahajamo v državnem zakoniku za leto 1892., zadevajo mejnarodno pravo in trgovino. V mislih imamo trgovinske in colne pogodbe z nemškim cesarstvom in z Italijo z dné 6. decembra 1891, št. 15 in 17 drž. zak. za l. 1892. in trgovinsko pogodbo z Belgijo z dné 6. decembra 1891 in s Švico z dne 10. decembra 1891, št. 22, oziroma št. 18 drž. zak. za l. 1892.

V to stroko spada tudi še dogovor s cesarstvom nemškim za vzajemno obrano iznajdeb, znamek in vzorcev z dné 6. decembra 1891, št. 23 drž. zak. za l. 1892.

Velik upliv na našo trgovino imela bode tudi občepoštna pogodba z dné 4. julija 1891, katera se je priobčila v št. 97 drž. zak. za l. 1892.

Iz tega razvidi se, da nahajamo v lanskem državnem zakoniku sicer jako malo zakonov zadevajočih sodno pravo, temveč pa znamenitih zakonov, kateri se tičejo narodnega gospodarstva, trgovine in mejnarodnega prava.

Slednjič omeniti nam je še dvoje važnejih naredeb, priobčenih v lanskem državnem zakoniku in sicer naredbo finančnega ministerstva z dne 21. novembra 1892, št. 208 drž. zak. zastran izvršitve t. št. 75 p. zak. z dné 9. februvarija 1850, št. 50 drž. zak. in ukaz pravosodnega ministerstva z dné 15. januvarija 1892, št. 12 drž. zak. zastran izvrševanja civilno-sodnih razsodeb sodišča kneževine Liechtensteinske.

Zakonodajstvo torej tudi leta 1892. ni izpolnilo nad, katere smo gojili začetkom preteklega leta. Tudi še lani ni zagledal belega dne kazenski zakon, akoravno se že pripravlja leta in leta. Za njegovo pretresovanje postavljeni odsek ni še dovršil

svojega dela in še ni predložil načrta zakonodavnim zborom v konečno posvetovanje. O dolgo zaželenem civilnem pravdnem redu se sploh še ni posvetovalo, akoravno je pravosodni minister opetovano obečal, da bode odpomogel povse opravičenim željam. Pač se je pa državni zbor lani pečal še z načrtom zakona o sestaviteljskem pravu in z načrtom zakona o plačevanju na obroke. Toda tudi o teh načrtih ni še dokončal svojih posvetovanj. O načrtu zakona o pripravni službi sodniški ter izpitu sodniškem govorili smo že obširno lani v št. 1. in 5. našega lista. Pretresovalo se je tekom preteklega leta tudi že o načrtih glede kompetence v zapuščin-skih, varuštvenih in skrbništvenih zadevah in o prenapredbi pravniskih in državnih nauk.

Državni zbor ima torej v posvetovanji mnogo načrtov o važnih zakonih in le želeti nam je, da bi zadobili tekom tega leta vsaj nekateri teh načrtov tudi zakonsko veljavo.

V Ljubljani ob novem letu 1893.

X.

O razumljivosti, ki je zahtevamo od slovenskih pravnikov.

(Dalje.)

174. Ta obrazec, če tudi slovensko pisan, je samo po besedah, ki so slovenske, ne pa po slogu, ki je nemšk, slovenskega duhá. Kar sem dozdaj omenil o razumljivosti slovenskega pravnega jezika, bodi tudi za vse naslednje obrazce še posebno ponovljeno in jaz moram tu izreči misel, da se je g. pisatelj obrazcev preveč nalslanjal na nemško uradno pisavo, ker v tem obrazcu bi med drugim in bolj razumljivo na str. 84. mesto nemško mišljenega dolzega stavka enakih mislij blizo tako-le rekel: »V tej nakazni pogodbi je Juri Vutej na Urbana Otavca iz Zila nakazal mene, Tilna Vuteja, zaradi poplačila moje dedne tirjatev v znesku 580 gld. s 4% obrestmi od 1. julija 1886 naprej, katera tirjatev 580 gld. s prip. izvira iz zapuščinskega prisojila c. kr. mestno pooblaščenega okrajnega sodišča v Celovcu z dné . . . št. . . Urban Otavec, ki je od lastne strani Juriju Vuteju vsled dolžnega pisma z dné 24. julija 1887 znesek 700 gld. s prip. dolžan, je ta nakaz prejel«. — Tudi tirjatev tožbe na str. 85. bi jaz bolj razumljivo tako-le obrazil: »Toženec

Urban Otavec je kot odkazanec dolžan plačati meni, Tilnu Vuteju, kot nakazancu v 14 dnéh, da se ogne eksekuciji, znesek 580 gld. s 4°/_o obrestmi od 1. julija 1886 vred, in to iz posojila, ki ga je v znesku 700 gld, s prip. dolžan Juriju Vuteju, oziroma v njegovo zapuščino, ki je v tej zadevi nakazalec. S tem bode plačan znesek 580 gld. s 4°/_o obrestmi od 1. julija 1886 naprej, ki je del dedne tirjatve iz zapuščinskega prisojila c. kr. mestno pooblaščenega okrajnega sodišča v Celovcu z dné . . . št. . . — V enakem roku 14 dni ima Urban Otavec povrniti mi pravdne stroške«. —

Naj mi gosp. pisatelj ne zamerja mojih opomb, saj jaz, če kaj slovstveno océnjam in razsojujem, brezmišljeno ne razdiram kot Vandal kar nàčez, ampak mènim, da postavim ali vsaj priporočim na mesto razdrtega (in to je doslovno razumeti!) kaj boljšega. Slovenci pač nismo bogati na nobeno stran, posebno pa ne bogati gledé pravnega jezika. Nam torej ne kaže podirati, in če že kaj podremo, moramo, če nismo *sutores* ob enem napraviti sami kaj boljšega, — in če ne moremo, moramo tudi slabo, s katerim je vselej kaj dobrega združeno, pri miru pustiti, ker tudi slabo nosi, če se *ab adverso motri*, v sebi dobre nauke, naj se znamo v prihodnje slabemu ogniti.

V tem obrazcu se nahaja stavek: »ktere sem ti tudi dolžan« (str. 84); mesto tega bi jaz rekel: ktere sem tudi jaz tebi dolžan. *In re* bi jaz gledé pisem umrlih beležnikov ne govoril takó, kakor stoji na str. 85.

186. Jaz bi izraz »klavzula« premenil z zaslovom: z a k l j u č e k ali z a v r š e t k a.

188. Stvarno je ločiti zaslova: pisarnica in: odpravnica, katera potreba se najbolj kaže v krajih, v katerih se morajo sobe, kjer se prepisuje, ločiti od sob, v katerih se prepisana pisma odpravljajo. Prve prostore bi jaz imenoval: pisarnica, druge pa: odpravnica. — Dalje je rabiti mesto izraza: »klavzulovani prepis« slovenski zaslov: p r e p i s z a v r š e t k o (z z a k l j u č k o m) ali pa: p r e p i s n o s é č z a v r š e t k o (z a k l j u č e k). —

192. Izraza: »zvršilna prošnja« bi jaz ne rabil, ker zdi se mi, da glagol »zvršiti«, ki se nahaja v besedi »zvršilna« pomenja le, da je »vršenje« končano; druga stvar pa je, kadar se ima kako drugo djanje izvršiti, ki torej ni djanje vršenja. Jaz bi torej dosledno rabil zaslov: i z v r š i l n a p r o š n j a.

194. Za »eksekut« bi rabil slovenski zaslov: izvršenec.

196. »... da v 14 dnéh, ko se mu je vročila medsodba... gotovo nastopi dokaz...« Tukaj ni pozabiti, da se mora (vsakokrat doslédno) na primérnem mestu postaviti adverb: potem v stavek, ki brez njega ni razumljiv, in reči je: »... da v 14 dnevih potem, ko se mu je vročila medsodba, gotovo nastopi dokaz...«

198. Za nemški izraz »Rubrik«, na kateri se nahaja kak odlok in ki služi v to, da se ktera stranka obvešča, bi jaz rabil vselej doslédno zaslov: obvestnica.

199. V tem obrazcu se nahaja za nemški izraz: »*annehmen*« (*den Antritt des Beweises*) slovenski preslov »sprejeti«. Jaz mislim, da tak preslov ni pravilen, ker »sprejeti« se rabi za nemški zaslov *empfangen* (*den Besuch*). Nemški: *annehmen* bi jaz preslavljal v slovensko doslédno z: prejeti.

201. »Priče ne prebivajo vse v (domačem) sodnem okoliši?« *Gerichtsprengel* pomenja kraj, v katerem velja oblast kakega sodišča, in tu se govori o takem kraju *in specie*, ne pa *in genere*, kar oboje ni prav zaslovljeno v zaslovu: »sodno okoliše recte okolišče«, ki torej ni prav oblikovan zaslov za *Gerichtsprengel*, ker tu je govor o kakem sodišči *in specie* (kraj) in okolišče pomenja spet kraj, če tudi bolj razsežen (*ausgebreiteter, weiter Ort*); adjectivum od besede sodišče je pa: sodiščen, a, o (ne pa: »sodišk«, kakor neprav stoji v moji opombi k obr. 25) in tudi ne soden, a, o«, ki spominja sodnega dné. Jaz bi predlagal, naj se tu v slovensko preslavlja nemški terminus z: sodiščni okraj ali pa z: sodiščno okrožje.

202. Zaslov: »prošeno sodišče« za *ersuchtes, requirirtes etc. Gericht* bi lahko prouzročil dvoumje, ker vsaka prošnja, ki se pri sodišči (tudi od zasébnikov) uloži, napravi, da je »sodišče prošeno«; zdi se mi toraj, da bi smel tu stalno rabiti zaslov: naprošeno sodišče, kar dobro znači položaj prosečega sodišča in naprošenega sodišča.

210. »zahtevati prepis pričinih izpovedeb« sicer ni neslovnično rečeno, a meni se zdi le premalo razumljivo za navadnega Slovenca in tudi ni blagglasno, ker tukaj se prevečkrat ponavlja zaporedoma glasnica *i*: *ī* — *ī* — *ī* — *ī* — *ī*. Ali bi ne bilo bolje reči: zahtevati prepisov izpovedeb prič?

223. Tu se mi zdi zaslov: pravna reč primerno rabljen za *Rechtsache*, ker tu ni govora o sporu; zaslov: pravdna reč bi se pa prav primérno rabil za nemško: *Streitsache*.

226. Tudi tu ponavljam, kar sem že prej rekel, da je tréba paziti na red besedí in tudi na red stavkov je tréba paziti. Mesto reči: »Z odlokom . . . se je v navedeni pravni reči narok za razpravo o prošnji . . . zahtevajoči, naj . . . določil na danes«, naj se reče: Z odlokom . . . se je v navedeni pravni reči na danes določil narok za razpravljanje o prošnji . . . zahtevajoči, naj . . .

234. Za: »sumarni dokaz« bi rekel: brzi dokaz, — za »sumarno« (adv.) bi rekel: odmah, brzo, na kratko.

239. Mesto »zvedenec« bi rabil: izvedenec, ker to je že poznan zaslov; veščak sam more, izvedenec vé, pa ne more sam, (n. pr. izvedeni océnjevalec prekrasne slike.)

(Konec prihodnjič.)

Dr. Fr. Oblak.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K razlagi §-ov 869. — 877. obč. drž. zak.

A naročil je *B*-ju, imejitelju zavoda za poizvedovanje stanovanj, naj poišče za njega in njegovo družino letno stanovanje, katero naj ima 5—6 sob in sicer, ako mogoče »vilo« v obližji mesta Ljubljanskega. *B* poročal je na to, da ima *C* blizu Ljubljane popolnoma odločeno »vilo« s petimi sobami ter je pripravljen dati jo v najem z delom vrta in sicer za letno najemščino 400 gld. Konečno je *B* še poročal, naj pride *A* stanovanje pogledat v Ljubljano. Ker *A* ni utegnil priti, vprašal je *B*-ja brzojavno, koliko znaša letna najemščina. *B* mu je odgovoril, da 400 gld. in naj mu *A* takoj pošlje 100 gld. *A* poslal je res 100 gld. in *B* uročil je ta znesek hišnemu gospodarju *C*-ju kot aro. Nekoliko dnij pozneje popisal je *C* na prošnjo *A*-jevo najeto stanovanje in tudi poročal, da je stanovanje v njegovej hiši, katera je »vili« podobno (villaartig) zidana. Ko pride *A* malo dnij pozneje v Ljubljano in si ogleda stanovanje,